

Sygn. akt V AGa 66/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Konińska
Protokolant:	Barbara Franielczyk

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2022 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko Miastu (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt X GC 311/18

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

	SSA Barbara Konińska	
--	----------------------	--

Sygn.akt V AGa 66/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 maja 2018r. powódka (...) Sportowe Spółka Akcyjna w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego Miasta (...) kwoty 219.714,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 7 września 2017r. do dnia zapłaty oraz o zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu powódka wskazała, że dochodzona kwota stanowi nieuiszczoną przez pozwanego część wynagrodzenia należnego jej w związku z wykonaniem umowy zawartej przez strony w dniu 9 czerwca 2015r. dotyczącej realizacji zadania pn. „ Zespół Szkół Ogólnokształcących- (...) ul. (...) - budowa areny lekkoatletycznej”.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 22 maja 2018r. sygn. akt X GNC 224/18 Sąd Okręgowy w Gliwicach uwzględnił w całości roszczenie powódki.

Pozwany wniósł zarzuty domagając się uchylenia nakazu zapłaty w całości i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania. Pozwany powołał się na § 10 ust. 2 pkt 2 umowy, który wprowadza klauzulę zmiany zawartej umowy w zakresie rezygnacji z wykonania części robót z obniżeniem wynagrodzenia umownego o zakres z którego zamawiający rezygnuje. Wskazał, że przedstawiciele i pełnomocnicy powoda: A. U., Wojciech P. oraz J. L. wyrazili zgodę na pomniejszenie zakresu robót oraz związanego z tym wynagrodzenia o kwotę objętą żądaniem pozwu w notatce z 19 maja 2016r. a wykonane w tym zakresie prace dotyczące stabilizacji gruntu nie miały charakteru kontraktowego ale zabezpieczający w ramach prac naprawczych spowodowanych działaniami na tym terenie powódki jako wykonawcy w związku ze spowodowaniem przez nią destabilizacji gruntu.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 września 2020r., sygn. X GC 311/18 Sąd Okręgowy w Gliwicach: 1) utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w Gliwicach w dniu 22 maja 2018 roku w sprawie X GNC 224/18; 2) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 6.583,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; 3) nakazał pobrać od pozwanej Miasta (...) na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 3.488,75 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy ustalił następujące istotne fakty:

W dniu 9 czerwca 2015r., w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na podstawie zapisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych, strony zawarły umowę o nr (...): (...), na realizację zadania pn. „Zespół Szkół Ogólnokształcących- (...) ul. (...) - budowa areny lekkoatletycznej”. Przedmiot umowy w § 1 obejmował w szczególności:

- budowę areny lekkoatletycznej kategorii IVA wg standardów PZLA (w tym: pełnowymiarowa bieżnia okólna, sektor rzutów, skocznie wzwyż, skocznie do skoku w dal i trójskoku, rzutnie do pchnięcia kulą, rozbiegi do rzutu oszczepem, rzutnia do rzuty dyskiem i młotem, skocznie do skoku o tyczce, rów z wodą do biegów z przeszkodami),

- budowę rozgrzewkowej trzytorowej bieżni sprinterskiej z nawierzchnią syntetyczną,
- budowę rozbiegu do skoku w dal z nawierzchnią syntetyczną,
- budowę boiska wielofunkcyjnego o wymiarach 22 x 44 m z nawierzchnią syntetyczną,
- budowę budynku magazynowego i wieży sędziowskiej,
- budowę i przebudowę wewnętrznych i zewnętrznych instalacji na terenie inwestycji,
- budowę instalacji odwadniających obiekty sportowe i teren,
- budowę przykanalika sanitarnego oraz przyłącza wodnego do projektowanego budynku magazynowego,
- budowę wewnętrznej linii zasilającej i instalacji elektroenergetycznych zasilających projektowane obiekty oraz instalacje oświetleniowe obiektów sportowych i terenu,
- budowę instalacji nagłaśniającej i monitoringu terenu,
- budowę instalacji zraszania sektora rzutów,

- przebudowę istniejących sieci oraz likwidację występujących z sieciami kolizji,
- zarurowanie istniejącego rowu odwadniającego,
- przełożenie istniejącego kolektora kanalizacji deszczowej,
- przebudowę części pomieszczeń szkolnych z przeznaczeniem na zaplecze sanitarno-szatniowe,
- budowę drogi pożarowej zakończonej placem manewrowym,
- budowę trybun dla kibiców o 500 miejscach siedzących,
- dostawę i montaż najazdowych stalowych kontenerów na materace do skoku wzwyż i skoku o tyczce,
- wykonanie murów oporowych,
- wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej oraz trawników z trawy naturalnej w rolce,
- wykonanie ciągów pieszych i jezdnych oraz placów z nawierzchnią z kostki betonowej,
- montaż ogrodzenia bieżni, barier ochronnych oraz ogrodzenia terenu,
- montaż urządzeń małej architektury,
- rozbiórkę istniejących obiektów sportowych, schodów terenowych, nasypów wokół bieżni, masztów flagowych, słupów oświetleniowych, skarp, ogrodzeń, nawierzchni utwardzonych, urządzeń małej architektury oraz elementów sieci uzbrojenia terenu,
- dostawę osprzętu lekkoatletycznego,
- dostawę i montaż wyposażenia siłowni oraz mebli szatniowych, magazynowych i biurowych,
- likwidację istniejących 8 ogrodów działkowych,
- wydzielenie w części niezagospodarowanej nowych 8 ogródków wraz z dwoma alejkami komunikacyjnymi,
- wykonanie niwelacji terenu pod planowane ogrody działkowe i alejki,
- budowę muru oporowego w celu niwelacji terenu nowych ogrodów działkowych,
- budowę schodów terenowych i ogrodzenia terenu działek,
- wykonanie instalacji zewnętrznej wodociągowej dla potrzeb nowobudowanych ogrodów działkowych,
- przebudowę przyłączy kablowych do zasilania nowobudowanych ogrodów działkowych wraz z budową oświetlenia alejek działkowych,
- przedstawienie przez wykonawcę po wykonaniu stadionu potwierdzenia przez jedno z laboratoriów akredytowanych przez IAAF albo Instytut (...) w W. lub inne instytucje ujęte w corocznym wykazie ogłoszonym przez PZLA, zgodności parametrów położonej nawierzchni, posiadającej certyfikat IAAF z parametrami ustalonymi przez IAAF dla danego rodzaju nawierzchni,

- wykonanie przez uprawnionego geodetę wykonawcy „Raportu pomiarowego” potwierdzającego parametry wybudowanych urządzeń, oznakowania dystansów i ich zgodności z przepisami IAAF,
- wykonanie i montaż tablicy informacyjnej związanej z dofinansowaniem zadania wg. wzoru zamieszczonego na stronie internetowej Ministerstwa Sportu;

ponadto powódka jako wykonawca zobowiązana była do uzyskania pozwolenia na użytkowanie oraz uzyskania Świadectwa Polskiego Związku Lekkiej Atletyki dla stadionu kategorii IVA.

Szczegółowy zakres prac objętych umową został określony dokumentacją projektową i specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót budowlanych, będącymi załącznikami do umowy. W toku postępowania przetargowego pozwany udzielał odpowiedzi na zapytania powódki, m.in. odnośnie zakresu robót związanych z wymianą gruntu. Termin rozpoczęcia prac określono na 7 dni po podpisaniu umowy, a termin zakończenia robót wraz z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie wyznaczono na dzień 15 listopada 2015r. Terminem zakończenia przedmiotu umowy określono dzień pisemnego zgłoszenia przez powódkę pozwanemu gotowości do odbioru końcowego przedmiotu umowy (§ 2 umowy).

Wynagrodzenie ryczałtowe ustalone na podstawie materiałów przetargowych za realizację przedmiotu umowy określono na 12.789.828,64 zł brutto. Prace miały być rozliczane na dwa sposoby: częściowo na podstawie protokołów odbiorów częściowych do wysokości 90% wynagrodzenia umownego oraz końcowo na podstawie protokołu odbioru końcowego i przekazania do użytkowania (§ 7 umowy). § 10 umowy określał możliwości zmiany umowy, przy czym zmiany umowy mogły nastąpić tylko w formie pisemnej pod rygorem nieważności, § 11 przewidywał ewentualność odstąpienia od umowy i jej rozwiązanie, a § 13 precyzował wysokość kar umownych.

Aneksiem z dnia 18 czerwca 2015r. zmieniono nazwiska osób nadzorujących wykonywanie umowy oraz zespołu inspektorów nadzoru. Aneksiem z dnia 15 października 2015r. oprócz ponownej zmiany nazwisk osób nadzorujących, przedłużono termin realizacji umowy na dzień 31 lipca 2016 r. Aneksiem nieznacznie obniżono wynagrodzenie ryczałtowe za realizację przedmiotu umowy do kwoty 12.770.962,06 zł brutto. Kolejnymi aneksami podpisanymi w dniach 05 stycznia 2016 r., ustalono sposób opłacania wystawionych faktur VAT, obniżono wynagrodzenie ryczałtowe najpierw do kwoty 12.693.259,07 zł brutto, w późniejszym okresie do 12.473.678,31 zł brutto, przedłużono termin realizacji umowy początkowo do dnia 15 grudnia 2016 r. i później ostatecznie już do dnia 31 lipca 2017 r.

Pozwany na etapie przygotowania inwestycji polegającej na budowie areny lekkoatletycznej zlecił wykonanie opinii geotechnicznej mającej na celu określenie geotechnicznych warunków posadowienia bieżni lekkoatletycznej. W podłożu wyróżniono występowanie czterech warstw geotechnicznych: przypowierzchniową (nasypy niebudowlane) o głębokości warstwy ok 3,0 m poniżej istniejącego poziomu terenu, przy czym głębokość tą określono jako projektowany poziom posadowienia obiektu, gliny piaszczyste, pisaki gliniaste i gliny zwięzłe. Dodatkowo określono, że na głębokości 3,0 m występuje grunt rodzimy, który posiada właściwą nośność dla projektowanej inwestycji z jednoczesnym wskazaniem konieczności usunięcia nasypów niebudowlanych do sugerowanej rzędnej -3,0 m ppt. Autor opinii zaliczył inwestycję do I kategorii geotechnicznej.

Przyjęte w projekcie wykonawczym rozwiązanie zakładało wykonanie warstw konstrukcyjnych bieżni areny lekkoatletycznej na istniejącym podłożu gruntowym sprofilowanym i dogęszczonym do $ls > 0,98$ dla warstwy górnej o grubości 20 cm i $ls > 0,97$ dla warstwy o głębokości od 20 do 50 cm od powierzchni podłoża a w przypadku braku osiągnięcia parametrów wykonanie wymiany gruntu do głębokości 0,5 m wraz z ułożeniem geowłókniny.

Po przystąpieniu do wykonywania prac objętych umową powódka podczas realizacji robót ziemnych w obrębie bieżni lekkoatletycznej, po usunięciu nasypowej warstwy niebudowlanej i osiągnięciu projektowanego poziomu posadowienia, stwierdziła znaczne rozbieżności dotyczące zastanego stanu podłoża i jego przydatności jako

zakładanego, zgodnie z projektem wykonawczym, gruntu rodzimego dla możliwości posadowienia konstrukcji podbudowy.

Z opisu rozwiązań konstrukcyjno-materiałowych zawartych w projekcie budowlanym wynika, że projektowany poziom zerowy dla areny lekkoatletycznej i boiska głównego wynosi 225,45 m n.p.m. Płytę stadionu i inne projektowane elementy należało wykonać na żwirowo-piaszczystym nasypie budowlanym, po usunięciu z jego podłoża ewentualnych gruntów wysadzinowych, nienośnych i nasypów niebudowlanych. Istniejące podłoże gruntowe należało zagęścić warstwami przy zachowaniu wilgotności optymalnej do uzyskania wymaganego stopnia zagęszczenia. W razie braku możliwości dogęszczenia istniejącego podłoża gruntowego należało je dogęścić za pomocą pospółki lub wymienić na inny zagęszczalny materiał. Na sprofilowanym istniejącym podłożu gruntowym należało ułożyć geowłókninę separująco-wzmacniającą. Istniejące pochyłe ukształtowanie terenu nie pozwalało na wykonanie projektowanego stadionu w prosty sposób. W celu ukształtowania płyty stadionu konieczne było wykonanie robót ziemnych oraz ścian oporowych, utrzymujących powstałe różnice poziomu gruntu.

Z rysunków technicznych dołączonych do przedmiaru wynika, że z całego terenu inwestycji planowano usunąć nasypy niebudowlane i/lub humus. W części wschodniej, południowo-wschodniej i południowej areny lekkoatletycznej (część 4, 5, 6, 7, 8, 9) ponadto planowano wyłącznie zdjęcie nadkładu do projektowanych rzędnych. Zdjęcie nadkładu i wykonanie nasypu z pospółki było planowane w północno-wschodniej części płyty (część 1). Na pozostałych obszarach położonych w północnej, północno-zachodniej, zachodniej i południowo-zachodniej części areny (część 2 i 3) planowano wykonanie nasypów z pospółki. Założenia te były generalnie zgodne z rys. nr (...) „Przekrój poprzeczny A-A przez płytę lekkoatletyczną” oraz informacjami zawartymi w opisie technicznym projektu budowlanego. Zgodnie z przedmiarem pospółka miała służyć wyłącznie do wykonania nasypów w celu osiągnięcia projektowanych rzędnych podłoża. Z projektu budowlanego i zawartej w nim opinii geotechnicznej nie wynika wprost możliwy teoretycznie zakres robót polegających na zastąpieniu gruntu nienośnego pospółką. Przedmiar robót nie obejmował robót polegających na wymianie gruntów nienośnych na grunty nośne. Pozycje kosztorysowe dotyczące wykonania wykopów (poz. (...), (...)) obejmowały wyłącznie zdjęcie nadkładu, tj. części mas ziemnych znajdujących się nad projektowanym poziomem posadowienia konstrukcji bieżni, boiska itp. Pozycje kosztorysowe dotyczące zasypów pospółką (poz. (...), (...), (...)) natomiast obejmowały wyłącznie wykonanie nasypów na terenie istniejącym znajdującym się poniżej projektowanych rzędnych.

Powódka wykonała badania modułu odkształcania gruntu płytą VSS w dniach 15 grudnia 2015 r. i 11 stycznia 2016 r., gdzie wyniki badań wykazały, że osiągnięte parametry modułów wtórnych dla różnych warstw poletek wyniosły 49 MPa, 61 MPa, 40 MPa, 15 MPa przy minimalnej dopuszczalnej wartości 120 MPa. Na zlecenie powódki opinię sporządził R. C., który stwierdził, że przydatność gruntów rodzimych w podłożu inwestycji jako bezpośredniego podłoża budowanej nawierzchni jest wątpliwa wobec występowania gruntów plastycznych i twardoplastycznych. W dniu 20 stycznia 2016 r. na zlecenie powódki rzeczoznawca budowlany mgr inż. S. P. sporządził opinię techniczną, w której potwierdził znaczące rozbieżności w danych dotyczących gruntów zakładanych w projekcie a stwierdzonych rzeczywiście warunkach i polecił opracowanie nowego rozwiązania technicznego w części dotyczącej konstrukcji podbudowy bieżni.

W marcu 2016r. pozwany zlecił wykonanie ekspertyzy geotechnicznej na terenie budowy areny lekkoatletycznej, którą wykonała Politechnika (...) w G.. W pkt. 6 Ekspertyzy Politechnika wskazała, że po przeanalizowaniu dostępnej dokumentacji, wyników badań kontrolnych, wyników wizji lokalnej oraz uzyskanych informacji – brak jest wpływu prowadzonych robót budowlanych na pogorszenie się warunków gruntowo-wodnych w podłożu. Nie stwierdzono w badaniach kontrolnych podwyższonej wilgotności gruntów rodzimych w strefie przypowierzchniowej, jak również lokalnych wysadzin. Gromadząca się okresowo woda opadowa jest odprowadzana systematycznie do studzienek. Po weryfikacji wyników badań oraz wydanych opinii oraz zaleceń ujętych w ekspertyzie wydanej przez Politechnikę (...) podjęto decyzję o konieczności wykonania stabilizacji podłoża gruntowego z wykorzystaniem środka wiążącego i osuszającego.

Zamiast przewidzianej projektem pospółki ostatecznie zastosowano rozwiązanie zamiennie w postaci łupka przepalonego, na co pozwany wyraził zgodę, co zostało potwierdzone wpisem do dziennika budowy z dnia 1 października 2015r. dokonany przez P. B. – Inspektora Nadzoru Inwestorskiego oraz C. U. - Inspektora Nadzoru Autorskiego. Protokołami odbioru robót zanikających/ulegających zakryciu z dnia

3 listopada 2015r. potwierdzono realizację przez powódkę prac na terenie areny lekkoatletycznej. Dokonano wówczas pomiarów wysokościowych powierzchni łupka oraz powierzchni geowłókniny. Ponowny pomiar powierzchni geowłókniny wykonano w dniu 30 listopada 2015r. Protokołem odbioru robót zanikających z dnia 10 stycznia 2016r. stwierdzono, iż nie osiągnięto podczas prac na rodzimym gruncie płyty lekkoatletycznej modułu wtórnego i współczynnika zagęszczenia przewidzianego w dokumentacji projektowej. Nie dokonano wówczas odbioru, protokół określono jako „negatywny”. Do protokołu dołączono m.in. wyniki badań (...) z 22 października 2015r., 3 listopada 2015 r., 13 listopada 2015 r., 11 grudnia 2015 r., 15 grudnia 2015 r. i 11 stycznia 2016 r.

W dniu 26 kwietnia 2016 r. Inspektor Nadzoru poinformował pozwanego, iż nie osiągnięto docelowej grubości, a także parametrów wymiany gruntu opisanych w projekcie technicznym i specyfikacji. Nie została także w tym zakresie zabudowana geowłóknina. Jako przyczynę wskazał słaby stan podłoża na który miały wpływ pogorszenie pogody, nawodnienie, obciążenie technologiczne i okres zimowy. W toku robót budowlanych inspektor nadzoru inwestorskiego wpisami do dziennika budowy z 29 listopada 2015r.,

3 grudnia 2015r. i 10 grudnia 2015r. wydał powodowi polecenie zabezpieczenia robót związanych z nasypami przed uszkodzeniem i usunięcie uplastycznionego gruntu dla zapobieżenia podłoża gruntowego przed dalszą degradacją w wyniku prowadzonych robót

i warunków atmosferycznych. Z wpisów dziennika budowy wynikają również zgłoszenia P. B. dotyczące stojącej wody w wykopach, zanieczyszczeniach terenu błotem

i koniecznych pracach zabezpieczających związanych z nasypami przed uszkodzeniami. Zgłaszano także konieczność odwodnienia terenu aby nie pogarszać parametrów gruntu. Ponadto w/w Inspektor zgłaszał, że nie osiągnięto parametrów wymaganych wg specyfikacji bowiem wynosiły ok 50% od wymaganych 120 MPa.

Negatywnym wynikiem opatrzone również protokół odbioru robót zanikających

z dnia 30 maja 2016r., gdzie umieszczono zapis, iż zakres nasypu łupku przepalonego na płycie lekkoatletycznej to według Projektu (...) wymiana gruntu. Zakres został zgłoszony do odbioru wg dyspozycji projektanta. W związku z negatywnymi wynikami badań teren ten został przeznaczony do stabilizacji gruntu. Do protokołu dołączono dwa ostatnie wyniki badań (...) z 15 grudnia 2015 r. i 11 stycznia 2016 r.

Powódka wykonała prace zmienne objęte pozycjami z przedmiaru 39d. 1.4 (roboty ziemne), 40d. 1.4 (wywóz urobku), 75d.1.6 (warstwa wzmacniająca), 41 d. 1.4 (zasypywanie wykopów), 42d.1.4 (dostawa materiału - pospółka), 43d. 1.4 (zagęszczanie pospółki), 44d. 1.4 (przemieszczanie spycharkami do 10m), 45d.1.4. (przemieszczanie spycharkami - dodatek 10m do 30m). Ostatecznie zamiast przewidzianej projektem pospółki zastosowano rozwiązanie zamiennie w postaci łupka przepalonego za zgodą projektanta

i pozwanego. Po wykonaniu prac ziemnych powódka zgłaszała je do odbioru, natomiast nie zostały one odebrane przez pozwanego, ponieważ nie osiągnięto parametrów modułu wtórnego i współczynnika zagęszczenia przewidzianego w dokumentacji projektowej (protokół negatywny z 10 stycznia 2016r.) oraz nie osiągnięto parametrów modułu wtórnego przewidzianego w dokumentacji projektowej (protokół negatywny z dnia 30 maja 2016r.). Ponadto, powódka informowała pozwanego o ilości wykonanych robót ziemnych na obszarze objętym stabilizacją gruntu. Wykonanie robót ziemnych zostało potwierdzone operatem geodezyjnym zleconym przez powoda.

Biegły sądowy po analizie dokumentacji: projektu budowlanego, przedmiaru, dokumentacji powykonawczej stwierdził, że prace ziemne mieszczące się w poz. (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) przedmiaru robót branży budowlanej zostały wykonane w całości, tj. uzyskano zaplanowane w dokumentacji projektowej rzędne podłoża gruntowego, na którym miały być wykonywane kolejne warstwy konstrukcyjne. Przedmiar robót branży budowlanej nie uwzględnił prac polegających na wymianie gruntów nienośnych na grunty nośne. Przedmiar robót został opracowany na podstawie dokumentacji projektowej, która nie zawierała informacji umożliwiających dokonanie obliczeń ilości robót

dotyczących wymiany gruntów nienośnych na grunty nośne. Roboty ziemne należą do grupy robót zanikających lub ulegających zakryciu - po ich wykonaniu nie ma możliwości określenia ich ilości. Ponieważ umowa zakładała ryczałtowy charakter wynagrodzenia to nie prowadzono na bieżąco ksiąg obmiaru. Skoro osiągnięto założony efekt (rzędne projektowe podłoża gruntowego, na którym miały być wykonane kolejne warstwy konstrukcyjne) to roboty ziemne zostały wykonane w całości, bez względu na rzeczywiste ich ilości. Pozostałe pozycje przedmiarowe dotyczące robót ziemnych (poz. nr (...), (...), (...)) dotyczyły usunięcia ziemi urodzajnej wraz z wywozem oraz usunięcia nasypu niebudowlanego.

Biegły stwierdził również, że w rozdziale nr (...) „Budowa sektora rzutów z nawierzchnią z trawy naturalnej” przedmiaru robót branży budowlanej zawarto obliczenia dotyczące ilości planowanej do ułożenia geowłókniny: poz. (...) „Warstwa wzmacniająca grunt pod warstwy technologiczne z geowłókniny o szerokości 4 m - geowłóknina separująco-wzmacniająca, 200 g/m²” – 6.646,90 m². W opisie technicznym projektu budowlanego wskazano, że powierzchnia nawierzchni trawiastej wewnątrz bieżni, tj. w miejscu, w którym zaplanowano sektor rzutów wynosi 6.646,90 m². Powyższe wskazuje, że w poz.(...) przedmiaru robót branży budowlanej ujęto tylko zabudowanie geowłókniny pod nawierzchnię trawiastą znajdującą się wewnątrz bieżni. W dniu 3 listopada 2015r. i w dniu

1 grudnia 2015r. został spisany protokół odbioru robót zanikających/ulegających zakryciu, tj. geowłóknina pod warstwami nasypu z łupka przepalonego przywęglowego. Z dołączonych do protokołów odbioru operatów geodezyjnych wynika, że powódka ułożyła geowłókninę na powierzchni 7.934,19 m² (6 018,82 m² +1 915,37m²). Geowłóknina została ułożona

w zachodniej części areny lekkoatletycznej. Ilość wykonanych i odebranych prac była większa niż założono w poz. (...) przedmiaru robót. Powódka ułożyła również geowłókninę na podłożu gruntowym, na którym miały być wykonywane warstwy konstrukcyjne pod bieżnię lekkoatletyczną. Powyższe było zgodne z założeniami dokumentacji projektowej, ale nie zostało ujęte w przedmiarze robót. Do akt sprawy nie dołączono protokołów odbioru geowłókniny na pozostałym obszarze areny lekkoatletycznej (część wschodnia). Geowłóknina we wschodniej części areny lekkoatletycznej została przez powoda zabudowana (została ona wskazana na kartach dokumentacyjnych otworów geotechnicznych). W protokole odbioru częściowego nr (...) z dnia 4 lutego 2016R. strony potwierdziły wykonanie 100 % w zakresie geowłókniny pozycja (...)(...).

W dniach 10 maja i 19 maja i 16 czerwca 2016r. sporządzano notatki służbowe ze spotkań przedstawicieli powódki, pozwanej i Inżyniera Kontraktu. Spotkanie w dniu 10 maja 2016r. miało związek z pismem powódki z dnia 28 kwietnia 2016r., którym wносиła

o podjęcie rozmów w sprawach m.in. stabilizacji gruntu, dotychczasowego wykonania wymiany gruntu pod powierzchnią wymagającą stabilizacji, wentylacji budynku, wykonania nasypów i zarysowania murów oporowych. Pozwany wniósł o przedstawienie kosztorysów dotyczących wykonania stabilizacji gruntu, wykonania wymiany gruntu oraz zarysowania murów oporowych, w pozostałych kwestiach strony uzgodniły rozliczenie prac w ramach zawartej umowy. Powódka pismem z dnia 12 maja 2016 r. przedstawiła żądany kosztorys.

W notatce służbowej z dnia 19 maja 2016r. zawarto, iż zakres umowy na kwotę 316.373,17 zł zostanie pomniejszony o roboty związane z wywozem ziemi i robotami do wykonania i wyniesie 219.715,39 zł., a kwota za stabilizację dopiero zostanie uzgodniona. Notatkę w imieniu powódki podpisali A. U., W. P. i J. L..

W notatce służbowej z dnia 16 czerwca 2016r. wskazano, że wykonawca podpisze aneks do umowy podstawowej zmniejszający kwotę ryczałtową o 219.714,16 zł

z zastrzeżeniem wskazanym w Protokole konieczności nr(...), w którym wykonawca nie zgodził się na wyłączenie robót.

W dniu 25 maja 2016r. strony sporządziły tzw. Protokół konieczności nr (...), który obejmował wykonanie robót dodatkowych w postaci wykonania stabilizacji gruntu pod wykonanie warstw konstrukcyjnych bieżni w obszarze bieżni lekkoatletycznej. Roboty te nie zostały ujęte w przedmiocie umowy z dnia 9 czerwca 2015r. i zostały udzielone powódce jako dotychczasowemu wykonawcy. Powódka przedstawiła kosztorys wykonania robót stabilizacji podłoża na kwotę 347.927,65 zł brutto, a wartość robót wg umowy podstawowej – wyłączenie zakresu określono na kwotę

219.714,16 zł brutto. Przedstawiciel powódki W. P. nie zgodził się na wyłączenie z zakresu podstawowego umowy wartości prac określonych na kwotę 219.714,16 zł i takie sformułowane umieścił w protokole.

Pod koniec współpracy pozwany planował zmianę umowy poprzez podpisanie aneksu, uwzględniającego ustalenia ze spotkań i zapisów w protokołach służbowych. Pozwany w dniu 21 czerwca 2016r. wystąpił do przedstawiciela powoda z ramowym projektem przedmiotowego aneksu z prośbą o wniesienie uwag, a w dniu 23 czerwca 2016 r. ponownie przesłał w/w projekt. W odpowiedzi w dniu 24 czerwca 2016 r. powódka poinformowała pozwanego, iż z uwagi na sporność kwoty wyłączenia powódka nie wyraża woli zmiany umowy zgodnie z projektem aneksu. W odpowiedzi pozwana w piśmie z dnia 27 czerwca 2016r. wskazała, iż przekazany projekt aneksu odzwierciedla ustalenia ze spotkania w dniu 16 czerwca 2016r., w tym zastrzeżenia wniesione przez powódkę. Powódka w piśmie z dnia 27 czerwca 2016r. odniosła się do pisma pozwanego z dnia 27 czerwca 2016 r. wskazując, że nie dostrzega celowości wnoszenia propozycji zmian umowy z uwagi na sporność kwoty wyłączenia, tj. 219.714,16 zł brutto i kwestionuje zasadność całej treści projektu aneksu. Pismem z dnia 29 września 2016r. pozwany przekazał powódce do podpisu Aneks nr (...) zmniejszający wynagrodzenie wykonawcy - powódki o kwotę 219.714,16 zł brutto wskazując jednocześnie na podstawy prawne i faktyczne zawarcia takiego aneksu. Powódka pismem z dnia 06 października 2016r. zwróciła niepodpisane 2 egzemplarze w/w aneksu wskazując, iż nie wyraża ona woli zmiany umowy w zaproponowanym zakresie.

Biegły sądowy w swej opinii stwierdził, że prace ujęte w przedmiarze robót w pozycjach od nr (...) do nr (...) dotyczyły robót ziemnych, mających na celu przygotowanie podłoża gruntowego pod wykonanie kolejnych warstw konstrukcyjnych bieżni, nawierzchni trawiastej sektora rzutów itp. W tym celu konieczne było usunięcie nadkładu w jednej części areny oraz wykonanie nasypu w drugiej części areny. Powyższe prace nie stanowiły robót zabezpieczających. Nie było możliwe wykonanie stabilizacji części podłoża spoiwem hydraulicznym bez wcześniejszego usunięcia nadkładu znajdującego się nad nim. Powyższe pozycje kosztorysowe nie dotyczyły także wymiany gruntu nienośnego na grunt nośny. Również ułożenie geowłókniny separująco-wzmacniającej (poz. (...) przedmiaru robót) na sprofilowanym podłożu gruntowym, na którym miano wykonać kolejne warstwy nawierzchni trawiastej sektora rzutów, nie stanowiło robót zabezpieczających. Powyższe roboty były podstawowymi pracami kontraktowymi, opisanymi w dokumentacji projektowej i przedmiarze robót. Jako roboty zabezpieczające można potraktować osłonięcie wyprofilowanego podłoża foliami budowlanymi lub plandekami, wykonanie drenaży i studzienek odwadniających, itp. czynności zapobiegające nadmiernemu zawilgoceniu gruntów.

Biegły stwierdził, że prace ziemne o wartości 219.714,16 zł brutto nie stanowiły robót zabezpieczających. Prace zawarte w załączniku nr (...) do protokołu konieczności nr (...), od pozycji nr (...) do nr (...), miały na celu przygotowanie podłoża gruntowego pod wykonanie kolejnych warstw konstrukcyjnych bieżni, nawierzchni trawiastej sektora rzutów itp. Bez ich wykonania nie było możliwe wykonanie stabilizacji części podłoża spoiwem hydraulicznym. Prace zawarte w załączniku nr (...) do protokołu konieczności nr (...) zostały przez powódkę wykonane.

W dniu 8 lipca 2016r. strony zawarły umowę o nr (...): (...), której przedmiotem było wykonanie zadania „Zespół Szkół (...), ul. (...) – budowa areny lekkoatletycznej – wykonanie stabilizacji gruntu”, tj. wykonanie stabilizacji gruntu cementem pod konstrukcję bieżni lekkoatletycznej wraz z robotami towarzyszącymi. Termin zakończenia przedmiotu umowy określono na 30 lipca 2016r. za wynagrodzeniem ryczałtowym 347.927,65 zł brutto. Gwarancja również wynosiła, jak w przypadku umowy głównej 5 lat. Powierzchnia robót wyniosła 6.232,45 m⁽²⁾.

Roboty budowlane objęte wskazaną umową zostały wykonane, bowiem w dniu 10 sierpnia 2016r. powódka zgłosiła zakończenie robót, a w dniu 18 sierpnia 2016 r. rozpoczęły się czynności odbiorowe. Odbiór zakończono w dniu 1 września 2016r., wtedy też sporządzono protokół odbioru końcowego i przekazania do użytkowania. W uwagach zawarto, iż przedstawiciel zamawiającego na podstawie informacji od inżyniera kontraktu nie potwierdził wykonania pełnego zakresu robót i wyłączy z wynagrodzenia kwotę za prace niewykonane. Wykonawca nie wyraził zgody na

potrącenie należności za wykonany zakres. Jak wynika z projektu wykonawczego autorstwa C. U. z marca 2016r., do realizacji zatwierdzono roboty polegające na stabilizacji podłoża S. C.

Powódka w piśmie z dnia 15 września 2016 r. przyznała, że podjęła się wszystkich robót objętych projektem, który stanowi część składową umowy, a przedmiar robót i kosztorys ofertowy są opracowaniami wtórnymi.

W dniu 28 lipca 2017 r. powódka zgłosiła pisemnie pozwanemu zakończenie robót, a w dniu 10 sierpnia 2017 r. rozpoczęto czynności odbiorowe. W czynnościach odbiorowych wzięli udział przedstawiciele Zamawiającego (M. K. (1)), Inżyniera Kontraktu (P. B., J. W., A. K., M. W.), Wykonawcy (W. P., A. U., R. D., J. L.) i inni (przedstawiciele użytkownika, rady miejskiej w G., projektant itp.). W dniu 16 sierpnia 2017r. strony podpisały protokół odbioru końcowego robót bez uwag, pozwany potwierdził roboty końcowe do rozliczenia bieżącą fakturą końcową w kwocie 1.247.367,83 zł. Podczas robót nie nastąpiło jakiegokolwiek opóźnienie, roboty zostały wykonane w dniach 16 czerwca 2015 r. – 28 lipca 2017r. Gwarancja na przedmiot umowy wynosi 5 lat, do dnia 16 sierpnia 2022 r. Do protokołu załączono dokumentację powykonawczą, zestawienie wyposażenia sportowego – osprzętu lekkoatletycznego oraz wyposażenia siłowni, zestawienie wyposażenia meblowego – zaplecza szatniowego, wyposażenie systemu nagłośnienia oraz zestawienie kluczy i liczników prądu i wody, a także zestawienie numerów i stanu liczników prądu i wody. Wcześniej, bo w dniu 06 lipca 2017r. powódka zgłosiła zakończenie robót w obrębie ogródków działkowych. Protokołem odbioru końcowego i przekazania do użytkowania z dnia 19 lipca 2017r. nastąpiło rozpoczęcie czynności odbiorowych. W tym protokole również nie zgłoszono żadnych uwag. W dniu 26 lutego 2018r. M. K. (1) złożył oświadczenie, w którym podał, że sformułowania zawarte w protokole odbioru końcowego w żaden sposób nie rozstrzygają o wysokości roszczeń wykonawcy i wyjaśnił, że oświadczenie należy traktować jako oświadczenie o uchyleniu się od oświadczenia złożonego pod wpływem błędu. Błąd miał polegać na tym, że w protokole odbioru nie była odjęta kwota 219.714,16 zł.

W dniu 16 sierpnia 2017r. powódka wystawiła fakturę VAT o nr (...) tytułem Budowy areny lekkoatletycznej, która została doręczona pozwanemu w dniu 17 sierpnia 2017 r. (prezentata powoda). Termin zapłaty faktury końcowej wynosił 21 dni, tj. do dnia 6 września 2017 r.

Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków A. U., J. L., W. P., R. S., M. K. (1), M. W. i P. B. stwierdzając, że zeznania te w zasadniczej części były spójne i korespondowały z dowodami z dokumentów, uznał opinię główną oraz opinie uzupełniające biegłego sądowego L. D. za rzetelne, pełne i w sposób jasny i wyczerpujący wyjaśniające kwestie podlegające rozpoznaniu i oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu prac budowlanych jako zbędny i zmierzający do przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy stwierdził, że wszelkie błędy wynikające z dokumentacji projektowej obciążają zamawiającego jako podmiot odpowiedzialny za jego dostarczenie oraz że pozwany był odpowiedzialny za wyczerpujące i rzetelne opisanie przedmiotu zamówienia, Wskazał, że jak wynika z opinii biegłego z zakresu prac budowlanych, pozwany nie opisał przedmiotu zamówienia w zakresie możliwej wymiany gruntów w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, z przedstawieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na sporządzenie oferty oraz że na podstawie dokumentacji przetargowej nie było możliwe ustalenie zakresu ewentualnej wymiany gruntów nienośnych na grunty nośne oraz że kosztorys ofertowy opracowany przez powoda również nie uwzględnił prac polegających na wymianie gruntów nienośnych na grunty nośne. Stwierdził też Sąd Okręgowy, że dokumentacja projektowa wykorzystana przez projektanta na etapie opracowania dokumentacji projektowej a zlecona przez zamawiającego zawierała błędne założenia będące konsekwencją nieprawidłowo wykonanych badań gruntu, tj. w sposób wybiórczy i nie na całej powierzchni przeznaczonej pod budowę areny, błędne kryterium oceny gruntów rodzimych przyjęte przez geologa doprowadziło do przyjęcia przez projektanta nieprawidłowych danych i rozwiązań technologicznych. To zaś zdaniem Sadu Okręgowego skutkowało niemożliwością wykonania robót budowlanych zgodnie

z dokumentacją techniczną i było powodem problemów w procesie budowlanym, przestojów i potrzeby zlecenia kolejnych ekspertyz.

Sąd Okręgowy wskazał, że powódka wykonała roboty ziemne objęte umową z dnia 9 czerwca 2015 r. nr (...): (...) mieszczące się w poz. (...),(...), (...), (...), (...), (...) i (...) przedmiaru robót branży budowlanej w całości tj. uzyskano zaplanowane w dokumentacji projektowej rzędne podłoża gruntowego, na którym miały być wykonywane kolejne warstwy konstrukcyjne. Dodał, że przedmiar robót branży budowlanej nie uwzględniał prac polegających na wymianie gruntów nienośnych na grunty nośne a roboty ziemne należą do grupy robót zanikających lub ulegających zakryciu - po ich wykonaniu nie ma możliwości określenia ich ilości. Wskazał, że skoro osiągnięto założony efekt (rzędne projektowe podłoża gruntowego, na którym miały być wykonane kolejne warstwy konstrukcyjne) to roboty ziemne zostały wykonane w całości, bez względu na rzeczywiste ich ilości. Dodał też, że geowłóknina została ułożona w zachodniej części areny lekkoatletycznej a ilość wykonanych i odebranych prac była większa niż założono w poz. 75 przedmiaru robót. Wskazał, że powódka ułożyła również geowłókninę na podłożu gruntowym, na którym miały być wykonywane warstwy konstrukcyjne pod bieżnię lekkoatletyczną, co było zgodne z założeniami dokumentacji projektowej, ale nie zostało ujęte w przedmiarze robót.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany zupełnie pomija fakt, że wykonanie stabilizacji gruntu na podstawie umowy na realizację robót dodatkowych także wymagało wykonania robót ziemnych wynikających z umowy podstawowej, a opisanych powyżej. Wskazał, że roboty ziemne zostały wykonane przez powoda w całości, tj. osiągnięty został efekt założony w dokumentacji projektowej (rzędne projektowe podłoża gruntowego, na którym miały być wykonywane kolejne warstwy konstrukcyjne) oraz że bez wykonania robót ziemnych opisanych w przedmiarze robót nie było możliwe wykonanie stabilizacji części podłoża gruntowego spoiwem hydraulicznym czyli wykonania umowy z dnia 8 lipca 2016r. dowodowego, że roboty ziemne zostały wykonane w całości. Podniósł dalej Sąd Okręgowy, że skoro zatem wykonano wyżej opisany zakres robót budowlanych objętych umową z dnia 9 czerwca 2015r. nr (...) (...), a zakres robót objętych wskazaną umową nie mieścił się w zakresie objętym umową na wykonanie stabilizacji gruntu nie ma podstaw, aby obniżyć powódce wynagrodzenie umowne. Podkreślił, że powódka w pozwie nie dochodzi zapłaty za powyższe prace tj. wymianę gruntu nienośnego na łupek, wskazał, że przedmiotem pozwu są prace ziemne, dopiero których wykonanie umożliwiało w ogóle przystąpienie do wymiany gruntów lub stabilizacji podłoża gruntowego. Sąd Okręgowy wskazał także, że nie były to prace zabezpieczające, wskazał że powódka użyła jako zabezpieczenie warstwy łupka przepalonego, ponieważ zgodnie z projektem materiał ten miał docelowo zostać nasypany na gruncie rodzimym a warstwa łupka wielokrotnie przekraczała warstwę wystarczającą do zabezpieczenia terenu.

W następstwie, jak stwierdził Sąd Okręgowy wynagrodzenie podlega zasądzeniu w oparciu o postanowienia umowy z dnia 9 czerwca 2015r., wysokość niewypłaconego wynagrodzenia w kwocie 219.714,16 zł była poza sporem. Dodał, że strony dokonały odbioru końcowego robót, potwierdziły wysokość należnego wynagrodzenia a aneks zmieniający w tym zakresie umowę w trybie § 10 umowy poprzez obniżenie należnego wynagrodzenia nie został zawarty. Wskazał, że nieskuteczne było oświadczenie koordynatora M. K. (1) z dnia 26 lutego 2018r.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 496 k.p.c. utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym i orzekł o kosztach na mocy art. 98 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie, o odsetkach orzekł w oparciu o regulację ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Na podstawie art. 83 ust 2 w związku z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 k.p.c. Sąd Okręgowy nakazał pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 3.488,75 zł tytułem równowartości kosztów tymczasowo pokrytych ze środków budżetowych.

W apelacji od tego rozstrzygnięcia pozwany zaskarżył go w całości i zarzucił naruszenie:

- art. 227 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie: że zakres prac związanych z wymianą gruntów nie został wskazany w opisie przedmiotu zamówienia, że dokumentacja projektowa posiadała wady uniemożliwiające realizację robót, że przedmiar robót był częścią opisu przedmiotu zamówienia, że roboty ziemne objęte przedmiotem sporu zostały wykonane zgodnie z umową w sytuacji, gdy osiągnięcie rzędnych nie było wynikiem realizacji obowiązków kontraktowych a efektem ubocznym zaniedbań powoda i związaną z tym koniecznością usunięcia zdegradowanych mas ziemnych na swój koszt;
- art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak odniesienia się do zarzutu dotyczącego wiążącego charakteru ustaleń pomiędzy przedstawicielami stron w dniu 19 maja 2016r. co do zakresu wykonanych robót, sprzeczność ustaleń i wniosków zwartych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia co do zakresu realizacji umowy oraz faktycznej realizacji obowiązków stron, niewyjaśnienie przyczyn uznania bezskuteczności oświadczenia M. K. (2) o uchyleniu się od skutków prawnych działania pod wpływem błędu;
- art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c. poprzez uznanie za rzetelną i wiarygodną opinii biegłego L. D., niedopuszczenie dowodu innego biegłego, uniemożliwienie ustosunkowania się do ustnej opinii biegłego, w sytuacji gdy biegły wypowiadał się co do kwestii wymagających wiadomości specjalnych, opinia główna i uzupełniająca zawierały sprzeczne wnioski, nie zawierały odpowiedzi na podniesione zarzuty oraz uzasadnienia wniosków;
- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez przyjęcie, że strona powodowa wykazała, że całość robót została wykonana, w sytuacji, gdy zarówno z treści zebranych dokumentów (w tym notatki z dnia 19 maja 2016r. oraz pisma powoda z 12 maja 2016r.), jak i opinii biegłego nie wynika, aby zakres robót został wykonany w całości.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego wszystkich kosztów postępowania.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie mogła odnieść oczekiwanego przez niego skutku, zaskarżony wyrok odpowiada bowiem prawu.

Bezprzedmiotowym okazał się zarzut apelacyjny dotyczący naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., który to przepis miał zastosowanie w sprawie na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019r. o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustawy (Dz.U. z 2019r., poz. 1469).

Możliwość podzielenia tego zarzutu i jego skuteczności ograniczona jest do sytuacji, w której treść uzasadnienia skarżonego wyroku uniemożliwia kontrolę instancyjną wydanego w sprawie orzeczenia. W systemie apelacji pełnej, w którym postępowanie odwoławcze jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszoinstancyjnym, ewentualne uchybienia uzasadnienia, nieprowadzące do trudności w identyfikacji motywów rozstrzygnięcia sprawy, nie mają znaczenia dla możliwości rozpoznania apelacji. Z treści uzasadnienia Sądu Okręgowego w oczywisty sposób wynika zaś zakres dokonanych ustaleń, dowody w oparciu o które Sąd ten poczynił owe ustalenia oraz motywy, którymi kierował się Sąd dokonując oceny prawnej. Okoliczność, iż skarżący podnosi brak wypowiedzi Sądu Okręgowego co do danej kwestii o znaczeniu faktycznym, procesowym bądź materialnoprawnym, może prowadzić w tej sytuacji jedynie do powołania się na naruszenie adekwatnego przepisu prawa procesowego bądź materialnego - co zresztą pozwany w apelacji czyni.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie dopuścił się także błędów w ustaleniach dotyczących faktów. Ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy, Sąd Apelacyjny podzielił

z uwagami jak niżej czyniąc, je własnymi, co czyni zbędnym ich powielanie.

Niezasadne są w szczególności zarzuty co do tego ustaleń, że zakres prac związanych z wymianą gruntów nienośnych na nośne nie został wskazany w opisie przedmiotu zamówienia – skoro w żadnym miejscu nie dokonano wyliczenia niezbędnych prac w tym zakresie wobec braku przewidywań co do konieczności wykonania tychże prac i odmiennych założeń co do rodzaju gruntów rodzimych przyjętych w dokumentacji projektowej.

Niezasadnym okazał się także zarzut pozwanego dotyczący ustalenia, że dokumentacja projektowa posiadała wady uniemożliwiające realizację robót zgodnie z tymże projektem. Już z opinii prywatnej sporządzonej na zlecenie powódki przez R. C., wynikało, że przydatność gruntów rodzimych stwierdzonych w podłożu inwestycji jako bezpośredniego podłoża budowanej nawierzchni jest wątpliwa wobec występowania gruntów plastycznych i twar doplastycznych. Okoliczność tą potwierdził opinią z dnia 20 stycznia 2016r. kolejny rzeczoznawca budowlany mgr inż. S. P., w której wskazał na znaczące rozbieżności w danych dotyczących gruntów zakładanych w projekcie i stwierdzonych rzeczywiście warunkach i polecił opracowanie nowego rozwiązania technicznego w części dotyczącej konstrukcji podbudowy bieżni. Odmienne zatem

w rzeczywistości od zakładanych w projekcie były warunki dotyczące gruntów rodzimych co skutkowało koniecznością wykonania stabilizacji podłoża gruntowego. Tym samym dla uzyskania planowanego projektem efektu prac koniecznym było wykonanie innych niż w tym projekcie zakładano robót. Powyższe potwierdza także wykonana w marcu 2016r. na zlecenie pozwanego ekspertyza geotechniczna na terenie budowy areny lekkoatletycznej, którą wykonała Politechnika (...) w G.. W jej treści stwierdzono brak wpływu prowadzonych przez powódkę robót budowlanych na pogorszenie się warunków gruntowo-wodnych w podłożu i nie stwierdzono w badaniach kontrolnych podwyższonej wilgotności gruntów rodzimych w strefie przypowierzchniowej, jak również lokalnych wysadzin. Skutkowało to tym samym - w wyniku zaleceń ujętych w ekspertyzie wydanej przez Politechnikę (...) - podjęciem decyzji o konieczności wykonania stabilizacji podłoża gruntowego z wykorzystaniem środka wiążącego i osuszającego, czego nie obejmował projekt. Zakres prac zaś określony został przez pozwanego w przedmiarze robót. Wobec tego bez znaczenia jest powoływana przez pozwanego okoliczność, czy był on wprost częścią opisu przedmiotu zamówienia.

W efekcie nie doszło do naruszenia powołanych w apelacji przepisów art. 227 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy nie dopuścił się także zarzucanego mu naruszenia art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c. poprzez uznanie za rzetelną i wiarygodną opinii biegłego L. D. i niedopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego.

Przepis art. 278 § 1 k.p.c. dotyczący postępowania dowodowego, uprawnia sąd do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego lub biegłych, jeżeli w sprawie istnieje potrzeba wyjaśnienia okoliczności wymagających wiadomości specjalnych, a zaś art. 286 k.p.c. nadto do zażądania uzupełnienia opinii złożonej na piśmie, w sytuacji gdy opinia nie jest wyczerpująca lub też z innych względów, według oceny sądu, wymaga uzupełnienia lub wyjaśnienia. Wskazane instrumenty procesowe mogą być wykorzystywane stosownie do potrzeb sprawy. Jednakże potrzebą taką nie jest samo przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla niej tezy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2013r., I ACa 1002/12).

W tym miejscu należy podkreślić, że wprawdzie zasada swobodnej oceny dowodów nie definiuje wiarygodności i mocy dowodowej poszczególnych źródeł dowodowych - jak w przypadku zasady formalnej oceny dowodów - niemniej z uwagi na charakter i znaczenie dowodu z opinii biegłego - jako dowodu pochodzącego od podmiotu posiadającego wiedzę specjalną - podlega on ocenie jedynie w perspektywie takich kryteriów, jak: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (wyrok SN z 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00). Stąd jedynie gołosłowna polemika oraz dezaprobatą pozwanego w stosunku do wniosków opinii biegłego L. D., nie mogły stanowić skutecznej podstawy uzasadniającej żądania pozwanego prowadzenia dalszego postępowania dowodowego aż do ewentualnego uzyskania pożądaných przez niego wyników tego postępowania. Wnioski środka dowodowego

w postaci opinii biegłego mają być jasne, kategoryczne i przekonujące dla Sądu jako arbitra w sprawie, dlatego gdy opinia biegłego czyni zadość tym wymogom, co pozwala uznać znaczące dla istoty sprawy okoliczność za wyjaśnioną, to nie zachodzi potrzeba dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych (wyrok SN z 21 listopada 1974 r., II CR 638/74, opubl.

w OSP 1975/5/108). Granicę obowiązku prowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego wyznacza, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, okoliczność zaś, że opinia biegłych nie ma treści odpowiadającej stronie, nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z kolejnych opinii. Zatem potrzeba powołania innego biegłego - czego domagała się pozwany - powinna wynikać z okoliczności sprawy,

a nie z samego niezadowolenia strony (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2008r., I UK 91/08). O ewentualnym dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego tej samej specjalności nie może decydować wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii lub co najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość. Wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego tej samej specjalności złożony ostatecznie na rozprawie w dniu 18 września 2020r. takich zarzutów i uwag o charakterze merytorycznym do pisemnej opinii biegłego po uzupełnieniu jej o opinię ustną nie zawierał /protokół rozprawy z dnia 18 września 2020r. - 03:34:00 – 03:36.30/. Wobec tego wniosek ten musiał zostać uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu i prawidłowo skutkowało jego oddaleniem przez Sąd I Instancji.

Wnioski biegłego L. D. zamieszczone w jego opinii pisemnej i ustnej poparte są rzeczową, logiczną i spójną argumentacją. Biegły wskazuje przesłanki swego rozumowania, które prowadzi go do konkluzji dotyczącej wykonania przez powódkę prac ziemnych opisanych w pozwie, za które powódka domaga się wynagrodzenia. Skoro zaś biegły L. D. przekonywująco wyjaśnił, że prace te nie stanowiły prac zabezpieczających należy uznać, iż brak było podstaw do powołania innego biegłego, czy zakreślania pozwanej dodatkowego terminu do ustosunkowania się do jego opinii. Nie można też uznać by opinia biegłego zawierała sprzeczności, czy też nie zawierała odpowiedzi na podniesione zarzuty.

Podstawę wnioskowania biegłego L. D. stanowią dokonana przez niego analiza, a ponadto dokumentacja zawarta w aktach sprawy. Wspomniana opinia nie jest więc w żadnym razie gołosłowna i zawiera uzasadnienie wymagane przez art. 285 § 1 k.p.c. Uzasadnienie w rozumieniu tego przepisu nie musi bowiem zawierać stwierdzeń możliwych do sprawdzenia przez każdego czytającego opinię. Biegły wypowiada się przeciw

w materiałach wymagających wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.), co niejako z natury rzeczy ogranicza szansę pełnego zrozumienia opinii przez osoby nie będące fachowcami

w danej dziedzinie. Funkcją uzasadnienia opinii jest zatem jej weryfikowalność. Chodzi

w szczególności o to, aby przez uzewnętrznienie mechanizmu rozumowania biegłego można było kontrolować zasadność jego stanowiska. Kontrolę tę przeprowadza sąd, który ewentualne wątpliwości co do treści opinii, zarówno własne, jak i podnoszone przez stronę, usuwa w ten sposób, że żąda ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, a w razie potrzeby żąda też dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych (art. 286 k.p.c.). Sąd nie jest jednak obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane również strony, co zresztą najczęściej wyklucza się wzajemnie, gdyż opinia korzystna dla jednej strony, nie przekonuje strony przeciwnej. Wystarczy zatem, że opinia jest przekonująca dla sądu, który wiążąco też ocenia, czy biegły wyjaśnił wątpliwości zgłoszone przez stronę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2000r., sygn. II UKN 483/99).

Zgodnie z zasadami procesu cywilnego ciężar przedstawiania materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 3 k.p.c., art. 6 k.c.). Jego istota sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń

o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem. Artykuł 6 k.c. określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, przy czym sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy oraz nie jest zobowiązany do zarządzania

dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 lutego 2021r. sygn. I ACa 220/20). Pozwana nie wykazała by pozwana nienależycie wykonała swe zobowiązanie degradując grunt i by nie wykonała zgodnie z umową prac ziemnych opisanych w pozwie.

Pozwana jako inwestor ponosiła odpowiedzialność za błędne określenie warunków geologicznych. W konsekwencji nie można uznać, by sporne prace wykonywane przez powódkę miały charakter prac zabezpieczających. Pozwana obciążona w tym zakresie ciężarem dowodu wynikającym z art. 6 k.c. w świetle jasnej i wyczerpującej opinii biegłego takowej okoliczności nie wykazała. Co więcej przeczą temu opinie prywatne sporządzone na jej zlecenie. Pozwana zaś co oczywiste nie miała możliwości na etapie składania oferty i zawierania umowy zweryfikowania dokumentacji projektowej w taki sposób, aby móc ocenić jej prawidłowość i wykluczyć błędy, które mogą się ujawnić w toku budowy.

Strony w postępowaniu apelacyjnym zgodnie określiły, że wartość prac polegających na wymianie gruntów do głębokości 0,5 m, która miała być zgodnie z umowa dokonana na bieżni areny lekkoatletycznej w razie nieosiągnięcia parametrów dogęszczenia do $IS > 0,98$ dla warstwy górnej o grubości 20 cm i $IS > 0,97$ dla warstwy o głębokości od 20 do 50 m od powierzchni podłoża wynosi co najmniej sumę dochodzoną przez powódkę w niniejszym postępowaniu / pisma z dnia 24 i 31 marca 2022r. – k. 1893-1896, 1898-1906 akt/. Oświadczenie stron w tej części nie wzbudziło wątpliwości Sądu Apelacyjnego (art. 229 k.p.c.) i nie wymagało weryfikacji co do jego poprawności za pomocą opinii biegłego.

W sytuacji zaś, gdy grunt rodzimy nie miał właściwości opisanych w założeniach projektowych, opisane w pozwie prace ziemne wykonane po to by osiągnąć rzędne projektowe nie stanowiło prac zabezpieczających – wykonanych jak twierdził pozwany niejako przy okazji, lecz prace niezbędne do wykonania dalszych prac przewidzianych projektem.

Bez znaczenia jest przy tym okoliczność, że strony zawarły kolejną umowę na dodatkowe prace skoro nie zawarły wcześniej zgodnie umowy dotyczącej obniżenia wynagrodzenia powódki wynikającego z umowy z dnia 9 czerwca 2015r. Niewątpliwym zaś było, że zakresy obu umów się nie pokrywały – inaczej pozwana nie złożyłaby dodatkowego zamówienia /tak też zeznania świadka M. K. (1) - protokół rozprawy z dnia 3 stycznia 2019r. – 01:01:00-01:01:12/.

Umowa z 8 lipca 2016r. zakładała, że poziom rzędnych był już przygotowany – a rzędne te zostały uzyskane w oparciu o prace wykonane w umowie podstawowej z dnia 9 czerwca 2015r. Przyjęte w projekcie wykonawczym rozwiązanie zakładało bowiem wykonanie warstw konstrukcyjnych bieżni areny lekkoatletycznej na istniejącym podłożu gruntowym sprofilowanym i dogęszczonym do $IS > 0,98$ dla warstwy górnej o grubości 20 cm i $IS > 0,97$ dla warstwy o głębokości od 20 do 50 cm od powierzchni podłoża a w przypadku braku osiągnięcia parametrów wykonanie wymiany gruntu do głębokości 0,5 m wraz z ułożeniem geowłókniny.

Bez znaczenia jest także zarzut pozwanej dotyczący uchylenia się przez świadka M. K. (1) od czynności odbioru. Odbiór obiektu budowlanego w przypadku wykonania robót budowlanych jest obowiązkiem inwestora wynikającym z art. 647 k.c. W efekcie inwestor nie może uchylić się od wykonania tego obowiązku, ewentualnie w protokole tej czynności powinien poczynić ustalenia co do ujawnionych wad fizycznych z terminami ich usunięcia. Nie ma obowiązku rozliczania w nim prac co do ich wartości.

Niezasadnym też jest zarzut pozwanej, że powódka wyraziła zgodę na obniżenie wynagrodzenia umownego. Oświadczenie złożone w spornej notatce z dnia 19 maja 2016r. nie zostało złożone przez dwie osoby upoważnione do reprezentacji powódki. Pełnomocnictwo, jakie zostało udzielone przez powódkę A. U. w dniu

2 czerwca 2015r. upoważniało go do „podpisania umowy oraz wszelkich niezbędnych dokumentów związanych z zawarciem .... umowy”. Z pełnomocnictwa tego nie wynika zatem upoważnienie do zmiany już zawartej umowy z dnia 9 czerwca 2015r. i składania oświadczeń woli w imieniu pozwanej w toku wykonywania już zawartej umowy. Udzielenia takiego pełnomocnictwa nie można domniemywać (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1996r., sygn. I CKU 30/96).

Przed zaakceptowaniem zaś wskazań z notatki z dnia 19 maja 2016r. przez Prezydenta Miasta (...) w dniu 21 czerwca 2016r. /pismo z dnia 21 czerwca 2016r. wraz z oświadczeniem Zastępcy Prezydenta Miasta (...) – k. 1916-1918 akt/ pozwanej było już wiadomo, że powódka nie potwierdza oświadczenia złożonego przez A. U., W. P. i J. L.. Nie doszło zatem do zgodnego obniżenia wynagrodzenia pozwanej.

Pozostałe dowody przeprowadzone w toku postępowania apelacyjnego okazały się bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W § 10 ust.2 pkt 1f umowy strony przewidziały możliwość zmiany terminu umownego oraz harmonogramu terminowo-rzeczowo-finansowego w razie braku w dokumentacji projektowej lub innych dokumentach budowy. Natomiast § 10 ust. 5 określono, że zmiana umowy może nastąpić jedynie w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Co prawda w notatce służbowej z dnia 19 maja 2016r. zawarto, iż zakres umowy na kwotę 316.373,17 zł zostanie pomniejszony o roboty związane z wywozem ziemi i robotami do wykonania i wyniesie 219.715,39 zł., a kwota za stabilizację dopiero zostanie uzgodniona. Dodano, że powyższe ustalenia podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta. W notatce zaś z dnia 16 czerwca 2016r. wskazano, że wykonawca podpisze aneks do umowy podstawowej zmniejszający kwotę ryczałtową o 219.714,16 zł z zastrzeżeniem wskazanym w Protokole konieczności nr(...) z dnia 25 maja 2016r., w którym wykonawca nie zgodził się na wyłączenie robót. /k. 164 (160-164) akt/. Za pozwanego działali wówczas K. P. i M. K. (1), zaś za powódkę – A. U., W. P. i M. K. (3). W notatce tej użyto sformułowania „podpisze” co oznacza – czas przyszły. Przy tym wobec zastrzeżenia, że wykonawca wskazuje na brak zgody na wyłączenie robót oznacza sprzeczność i brak rzeczywistego porozumienia składających owe oświadczenia osób.

Wobec tego dniu 8 lipca 2016r. pozwanej wiadomo było, że powódka nie wyraża zgody na obniżenie wynagrodzenia umownego, w czasie gdy strony zawarły umowę o nr (...) (...), której przedmiotem było wykonanie zadania pn. „Zespół Szkół (...), ul. (...) – budowa areny lekkoatletycznej – wykonanie stabilizacji gruntu”, tj. wykonanie stabilizacji gruntu cementem pod konstrukcję bieżni lekkoatletycznej wraz z robotami towarzyszącymi. Już od czerwca było wiadomo, że powódka nie zgadza się na obniżenie wynagrodzenia z umowy podstawowej.

W umowie o roboty budowlane, uregulowanej w art. 647 i następnie k.c., strony mogą określić wynagrodzenie za wykonane roboty jako wynagrodzenie ryczałtowe, przewidziane w art. 632 § 1 k.c., jak też zastrzec możliwość jego modyfikacji, w zależności od zaistnienia konieczności wykonania robót dodatkowych lub zmniejszenia zakresu robót podstawowych. Prawnymi konsekwencjami ukształtowania wynagrodzenia ryczałtowego bez takiej klauzuli jest zarówno niedopuszczalność podwyższenia go, jak też obniżenia, nawet gdyby dochód osiągnięty przez wykonawcę był wyższy od założonego w kalkulacji będącej podstawą określenia wysokości ryczałtu. Ustalony ryczałt nie może być przedmiotem zmian, może być jednak zmniejszony na rzecz zamawiającego, jeśli nie doszło w pełni do wykonania zleconych prac (wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 2015 r., II CSK 389/14, LEX nr 1657595). W efekcie w umowie o roboty budowlane strony mogą określić wynagrodzenie za wykonane roboty budowlane (podstawa i dodatkowe) w postaci wynagrodzenia ryczałtowego przy możliwej modyfikacji tego wynagrodzenia w zależności od konieczności wystąpienia robót dodatkowych lub zmniejszenia zakresu robót podstawowych (wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2007 r., III CSK 366/06, LEX nr 274211).

Strony w umowie z dnia 9 czerwca 2015r. przewidziały możliwość modyfikacji wynagrodzenia ryczałtowego w zależności od konieczności wystąpienia robót dodatkowych lub zmniejszenia zakresu robót podstawowych.

W niniejszej sprawie obowiązkiem pozwanego było udowodnienie faktów uzasadniających podniesiony zarzut hamujący. Pozwany obowiązku tego jednakże nie wypełnił, ponieważ nie wykazał, że powódka nie wykonała wszystkich zleconych jej umową z dnia 9 czerwca 2015r. robót. Przeciwnie, powódka wykonała przedmiot umowy, nie porzuciła wykonawstwa przed wykonaniem przedmiotu zamówienia zmuszając pozwaną do zlecenia kontynuacji prac innemu wykonawcy. Przedmiot umowy został odebrany i jest użytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Strony na etapie wykonawstwa nie zrezygnowały

z wykonania jakiejkolwiek części przedmiotu zamówienia. Przeciwnie, kiedy okazało się, że nie zostaną osiągnięte odpowiednie parametry gruntu zmieniono technologię wykonywania prac i zlecono nawiezienie łupka.

Błędnym jest przy tym rozumowanie pozwanej, która odejmuje wartość wykonanych w ramach umowy prac polegających na wymianie gruntu a opisanych w pozwie uznając, że są wykonane niejako „przy okazji”. Nawet bowiem przy założeniu, że zostały one wykonane „przy okazji” to skoro zostały wykonane i miały na celu osiągnięcie parametrów opisanych

w projekcie, powódce należy się za ich wykonanie przewidziane umową wynagrodzenie. Nieskutecznym okazał się tym samym zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c.

w zw. z art. 227 k.p.c.

Nie zostało udowodnione przez pozwanego, także w toku wykonywania robót by jego zastrzeżenia co do sposobu wykonywania przez powódkę prac były uzasadnione oraz by to

z winy powódki konieczną była wymiana gruntu rodzimego w spornej wielkości. Pozwana przy tym nie wykazała, że doszło w rzeczywistości do uzgodnienia, iż wynagrodzenie zostanie obniżone, ani o jaką wysokość, ani by roboty wykonane przez powódkę miały charakter naprawczy i by ewentualne prace naprawcze mogły powodować obniżenie wynagrodzenia umownego.

Żadne z postanowień umowy łączących strony nie przewidywały, by w sytuacji konieczności wykonania robót zabezpieczających pozwana była uprawniona do obniżenia wynagrodzenia umownego o wartość takich prac. W takiej sytuacji powódka faktycznie ponosiłaby dwukrotnie koszty wykonania takich robót - raz skoro realnie je wykonała ponosząc koszty materiału i robocizny, i drugi raz – otrzymując wynagrodzenie pomniejszone o koszty ich wykonania. Przy hipotetycznym założeniu, że prace zabezpieczające przenosiłyby wartość przedmiotu zamówienia przy takim rozumowaniu pozwanej powódka nie tylko zobowiązana byłaby wykonać na rzecz pozwanej wszystkie prace za darmo, lecz jej nawet dodatkowo dopłacić różnicę wynikającą z porównania obu wartości. Takie rozumowanie jest nielogiczne i nieakceptowalne jako sprzeczne z zasadami uczciwego obrotu (art. 5 k.c.).

Podstawowym obowiązkiem inwestora określonym art. 647 k.c. wynikającym

z zawarcia umowy o roboty budowlane jest zapłata umówionego wynagrodzenia. Jest ono świadczeniem wzajemnym zamawiającego i stanowi odpowiednik świadczenia wykonawcy

i polega na uiszczeniu określonej kwoty pieniężnej.

W niniejszej sprawie pozwany niezasadnie uchyła się od zapłaty umówionego wynagrodzenia wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 354 § 1 k.c. w zw. z art. 647 k.c. Dlatego jego apelacja podlegała oddaleniu, jako pozbawiona podstaw prawnych, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. art. 15 z.zs¹ ust.1 pkt.4 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 1842 ze zm.).

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 7 i 10 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 265) obciążając nimi w całości powódkę stosownie do wyniku tego postępowania.

SSA Barbara Konińska